

IZBA ARCHITEKTÓW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KRAJOWA RADA IZBY ARCHITEKTÓW RP

Warszawa, dnia 28 października 2014 r.

l.dz. 351/KRIA/2014/w

Sąd Okręgowy w Częstochowie

ul. Dąbrowskiego 23/35

42-200 Częstochowa

Dot. zapisów Regulaminu konkursu, a w tym warunków i wymagań stawianych przez Zamawiającego w ramach procedury konkursowej na opracowanie koncepcji architektonicznej Sądu Rejonowego Częstochowa –Północ w Częstochowie przy Św. Rocha 80/90 znak sprawy IR-351-1-09/14

Działając w imieniu Krajowej Rady Izby Architektów RP, w związku z **Konkursem jednoetapowym pn. „Usługi – Opracowanie koncepcji urbanistyczno –architektonicznej budynku Sądu Rejonowego Częstochowa-Północ w Częstochowie przy ul. Św. Rocha 80/90”** (zwany dalej „**Konkursem**”), którego Zamawiającym i Organizatorem jest Sąd Okręgowy w Częstochowie, niniejszym informujemy o dostrzeżonych zastrzeżeniach w zakresie dokumentacji konkursowej.

Zauważone przez nas uchybienia dotyczą: postanowień **Regulaminu Konkursu**, (dalej jako „**Regulamin**”) oraz Załącznika nr A.10. do Regulaminu Konkursu – **Umowy o prawe projektowe w budownictwie - PROJEKT**, (dalej jako „**Projekt umowy**”) - w zakresie autorskich praw do prac konkursowych, jak również naruszeń zasady równości stron stosunku prawnego.

Pragniemy zauważyć, że zasady dobrych praktyk stosowane przy realizacji inwestycji na bazie rozstrzygnięć konkursowych, w tym wypadku konkursu urbanistyczno-architektonicznego są podstawą kształtowania relacji pomiędzy inwestorem a architektem opartych o wzajemne poszanowanie prawa stron - w ramach stawianych wobec uczestników konkursu wymagań. Jednocześnie wskazujemy na istniejącą w przyjętych założeniach regulaminu konkursowego dominującą pozycję zamawiającego wobec świadczących na jego rzecz swoją pracą i wiedzą zawodową architektów. Nasze zastrzeżenia budzi brak refleksji Organizatora Konkursu nad wartością i ochroną prawną dla uzyskanej oferty merytorycznej i projektowej w ramach ogłoszonego Konkursu. Wobec stwierdzonych faktów naruszeń dotyczących godnego traktowania zawodu architekta jesteśmy zobowiązani jako Samorząd zawodowy

architektów do zwrócenia uwagi i wnioskowanie o dokonanie koniecznych zmian w regulaminie przedmiotowego konkursu w zakresie szczegółowym jak poniżej .

I.

W pierwszej kolejności wskazujemy na dostrzeżone uchybienia prawne w zakresie przyjętych przez organizatora Konkursu zasad przejścia autorskich praw majątkowych zawartych w Regulaminie konkursu.

Zastrzeżenia budzi przede wszystkim regulacja zawarta w Rozdziale XI ust. 2 Regulaminu Konkursu, odnosząca się do majątkowych praw autorskich autora (zespołu autorskiego) pracy, która została uznana przez Sąd Konkursowy za najlepszą. Zgodnie z w/w postanowieniem, *Zamawiający zastrzega sobie bezpłatne nabycie od autora (zespołu autorskiego) majątkowych praw autorskich do pracy konkursowej uznanej przez Sąd Konkursowy za najlepszą m.in. w zakresie wykorzystania jej dla stworzenia dokumentacji projektowej na budowę budynku Sądu Rejonowego Częstochowa-Północ w Częstochowie przy ul. Św. Rocha 80/90 i na realizację na jej podstawie tej inwestycji*. Powyższe oznacza, iż Zamawiający staje się właścicielem praw autorskich majątkowych do pracy konkursowej, jeszcze przed udzieleniem zamówienia publicznego w trybie negocjacji z wolnej ręki, a więc przed zawarciem umowy i przed wypłaceniem autorowi wynagrodzenia nie wypłacając przy tym jakiegokolwiek nagrody. Oczywistym jest przy tym, iż zawsze istnieje ryzyko, że negocjacje nie doprowadzą do zawarcia umowy o udzielenie zamówienia publicznego i tym samym, autor pozostanie bez jakiegokolwiek wynagrodzenia za wykonaną pracę (koncepcję). Należy przy tym podkreślić, że organizator nie przewidział ani jednej nagrody pieniężnej za najlepsze prace konkursowe, a jedynie jedno zaproszenie do negocjacji z wolnej ręki dla autora (zespołu autorskiego) który sporządził pracę uznaną przez Sąd Konkursowy za najlepszą. Z powyższym wiąże się rażące uchybienie prawne w treści Regulaminu Konkursu zawarte § 11 ust. 2 projektu umowy, który jako moment przejścia autorskich praw majątkowych wskazuje podpisanie protokołu odbioru a nie zapłatę wynagrodzenia. *(Strony zgodnie postanawiają, że z dniem podpisania protokołu odbioru, odpowiednio koncepcji pokonkursowej, dokumentacji lub jej aktualizacji, następuje nabycie przez Zamawiającego własności, odpowiednio koncepcji pokonkursowej, dokumentacji czy aktualizacji oraz przeniesienie autorskich praw majątkowych do tych utworów na Zamawiającego w zakresie pól eksploatacji określonych niżej w tym paragrafie umowy, bez konieczności składania w tej sprawie jakichkolwiek dodatkowych oświadczeń woli przez strony umowy).*

Dodatkowo, Rozdział XI pkt. 8 stanowi, iż: „W przypadku braku możliwości wykonania dokumentacji projektowej przez autora (zespół autorski) nagrodzonej pracy wyraża zgodę na wykonanie dokumentacji projektowej na podstawie nagrodzonej pracy konkursowej przez osoby trzecie. Sytuacja ta nie narusza autorskich praw osobistych autora (zespołu autorskiego) nagrodzonej pracy konkursowej. W takiej sytuacji autorowi (zespołowi autorskiemu) nagrodzonej pracy konkursowej należeć się będzie

wynegocjowane wynagrodzenie, które będzie proporcjonalne do wykonanej pracy." Analogiczną regulację zawiera **projekt umowy w § 11 ust. 3**, cyt.: „Wykonawca oświadcza, że w przypadku odstąpienia od umowy z przyczyn leżących po jego stronie poprawki i uzupełnienia lub dokończenia przedmiotu umowy przez osobę inną niż Wykonawca, nie będzie stanowił naruszenia praw autorskich Wykonawcy i nie może być podstawą jakichkolwiek jego roszczeń z tego tytułu.” Powyższe postanowienia w sposób rażący naruszają prawa autora (zespołu autorskiego), w szczególności pozbawiając go możliwości dokończenia projektu architektonicznego i tym samym, otrzymania wynegocjowanego wynagrodzenia za wykonanie całego przedmiotu zamówienia.

Powyżej opisane postanowienia dotyczące przejścia autorskich praw majątkowych należy uznać za niezgodne z prawem i bezskuteczne. Zgodnie z art. 110 Ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo Zamówień Publicznych (Dz.U. Nr 19, poz. 177 z późn. zm.), Konkurs jest przyrzeczeniem publicznym, w którym przez publiczne ogłoszenie Zamawiający przyrzeka nagrodę za wykonanie i przeniesienie prawa do wybranej przez sąd konkursowy pracy konkursowej, w szczególności z zakresu planowania przestrzennego, projektowania urbanistycznego, architektoniczno-budowlanego oraz przetwarzania danych. Nagrodą przewidzianą w Regulaminie, za najlepszą pracę konkursową jest zaproszenie i udział w negocjacjach w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego w trybie zamówienia z wolnej ręki. Zgodnie z art. 921 § 3 Kodeksu cywilnego z dnia 23 kwietnia 1964 r., (Dz.U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.) **przyrzekający nabywa prawa, w tym prawa autorskie (majątkowe), do pracy konkursowej z chwilą wypłacenia nagrody.** Niedopuszczalne jest zatem zastrzeżenie przez Zamawiającego nabycia praw do pracy konkursowej uczestnika konkursu, któremu nie będzie wypłacona nagroda!!!! Powyższe potwierdza również doktryna: „jeżeli według warunków konkursu nagroda jest pieniężna lub rzeczowa, zamówienie udzielone jest od razu w wyniku konkursu. Zamawiający, bowiem z chwilą spełnienia nagrody nabywa prawa (lub co najmniej roszczenia o te prawa) do pracy konkursowej. Natomiast w pozostałych przypadkach nagrodzona praca konkursowa służy jedynie do opisu dalszego świadczenia, zamawianego w trybie negocjacji bez ogłoszenia lub w trybie zamówienia z wolnej ręki. Jego przedmiotem jest szczegółowe rozwinięcie pracy konkursowej.” (G. Herc „Przedmiot i organizacja Konkursów”). ***Wobec powyższego, udzielenie nagrody w postaci zaproszenia do negocjacji w postępowaniu o udzielenia zamówienia w trybie z wolnej ręki, jeszcze nie uprawnia Zamawiającego do nabycia praw autorskich majątkowych do utworu wykonanego przez autora pracy konkursowej, uznanej przez Sąd Konkursowy za najlepszą. Dopiero, w sytuacji wypłaty nagrody (w formie majątkowej) bądź zawarcia umowy o wykonanie dokumentacji projektowej po negocjacjach, będzie mogło odnieść skutek w postaci transferu praw autorskich.*** Przeniesienie praw autorskich majątkowych następuje bowiem z reguły za wynagrodzeniem – wynika to w sposób literalny z brzmienia art. 43 ust. 1 Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych z dnia 4 lutego 1994 r. (Dz.U. Nr 24, poz. 83 z późn. zm., dalej jako „pr.aut.”) -*Jeżeli z umowy nie wynika, że przeniesienie autorskich praw majątkowych lub*

udzielenie licencji nastąpiło nieodpłatnie, twórcy przysługuje prawo do wynagrodzenia. Domniemanie odpłatności umów prawa autorskiego jest zasadą, gdy umowa nie zawiera uregulowań w tym zakresie. Pozbawienie więc twórcy utworu prawa do wysuwania jakichkolwiek roszczeń finansowych i jednocześnie przeniesienie na Zamawiającego autorskich praw majątkowych należy uznać za niezgodne z przepisami. Finalnym skutkiem uczestnictwa w konkursie jest otrzymanie wynagrodzenia/nagrody.

II.

Kolejnymi uchybieniami dostrzeżonymi przez Krajową Radę Izby Architektów RP w treści dokumentacji konkursowej, są **postanowienia odnoszące się do jednego z warunków uczestnictwa w Konkursie. Rozdział IV ust. 2 lit. d) Regulaminu Konkursu** stanowi, iż: Uczestnicy Konkursu muszą spełniać warunki dotyczące sytuacji ekonomicznej i finansowej, umożliwiające realizację zadania, poprzez wykazanie, że posiadają *opłaconą polisę, a w przypadku jej braku, inny dokument potwierdzający, że jest ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w zakresie prowadzonej działalności związanej z przedmiotem zamówienia. Polisa ta (lub inny dokument) winna opiewać na kwotę nie mniejszą niż 200 000,00zł (słownie: dwieście tysięcy złotych) na jedno zdarzenie*. Dodatkowo, Zamawiający zawarł w treści Regulaminu **zastrzeżenie, że nie respektuje on polisy zawieranej przez architekta w ramach grupowego ubezpieczenia OC**. Zatem, architekt pragnący przystąpić do Konkursu musi – oprócz poświęcenia swojej pracy na sporządzenie koncepcji architektonicznej- ponieść znaczne nakłady finansowe w postaci uzyskania dodatkowej –wyłącznie na potrzeby postępowania konkursowego – polisy ubezpieczeniowej. Wymóg polisy na taką wysoką kwotę jeszcze na etapie wniosku o dopuszczenie do udziału w Konkursie wydaje się niecelowy i jest nadmiernym obciążeniem osób pragnących wziąć udział w konkursie. **Brak respektowania przy tym polisy OC w ramach ubezpieczenia grupowego stanowi znaczące ograniczenie konkurencji**. Opisany warunek udziału w Konkursie jest nieuzasadniony również w kontekście brzmienia postanowienia Rozdziału X ust. 2 Regulaminu Konkursu, który brzmi: „Zamawiający nie przewiduje nagród pieniężnych ani zwrotu nakładów poniesionych na opracowanie prac konkursowych.”

III.

Oprócz powyższego, niedopuszczalnym postanowieniem zawartym **w § 8 ust. 7 i 8 projektu umowy** jest obowiązek zapłaty wynagrodzenia podwykonawcom, co jest warunkiem otrzymania wynagrodzenia od Zamawiającego (W przypadku powierzenia wykonania części zamówienia podwykonawcy, Wykonawca zobowiązany jest, przed wystawieniem faktury, przedłożyć Zamawiającemu dokument potwierdzający dokonanie zapłaty wynagrodzenia za tę część zamówienia lub pisemne oświadczenie podwykonawcy o uregulowaniu wszelkich płatności w stosunku do niego wynikających z umowy na dzień wymagalności wynagrodzenia Wykonawcy. W przypadku niewykonania zobowiązania

określonego w ust.7 tego paragrafu umowy, Zamawiający, niezależnie od innych konsekwencji przewidzianych w niniejszej umowie może wstrzymać płatność do czasu dostarczenia dokumentu potwierdzającego płatność lub oświadczenia, o których mowa w ust.7 tego paragrafu umowy. Taka konstrukcja postanowień umownych powoduje kredytowanie przez Wykonawcę prac objętych przedmiotem zamówienia. To w pierwszej kolejności Wykonawca powinien otrzymać wynagrodzenia, aby potem, następnie mógł uregulować odpowiednio należności względem swoich podwykonawców. Powyższe postanowienia mogą skutkować ograniczeniem konkurencyjności oraz są obciążone dodatkowym nadmiernym niezrównoważonym ryzykiem zawodowym i finansowym po stronie Wykonawcy. Wskazane regulacje dotyczące płatności dla podwykonawców są właściwe dla robót budowlanych a nie dla umowy o dzieło, które są w ustawie PZP skatalogowane w sektorze usług. Nie bez przyczyny ustawodawca zrezygnował z pierwotnej koncepcji, po krytycznych uwagach m.in. Krajowej Rady w tym zakresie, zgodnie z którą regulacje dotyczące płatności podwykonawcom w usługach miały być identycznie uregulowane jak dla robót budowlanych. Dlatego taka rozszerzająca interpretacja zapisów ustawy PZP jest niedopuszczalna oraz przeczy intencji i zamiarze ustawodawcy w tym zakresie.

Przedstawione powyżej uwagi i zastrzeżenia dotyczą najbardziej koniecznych do usunięcia/zmiany postanowień dokumentacji konkursowej. W związku z przedstawionymi zastrzeżeniami, wyrażamy nadzieję na usunięcie dostrzeżonych nieprawidłowości i uwzględnienie uwag w dalszej procedurze konkursowej i w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego w trybie negocjacji z wolnej ręki na opracowanie dokumentacji projektowej na budowę budynku Sądu Rejonowego Częstochowa-Północ w Częstochowie przy ul. Św. Rocha 80/90.

Z poważaniem

Sławomir Żak, Architekt IARP

Wiceprezes Krajowej Rady

Krzysztof Ozimek, Architekt IARP

Sekretarz Krajowej Rady